

Ενδοοικογενειακή βία και εμπορία ανθρώπων: Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ 	
Άννα ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ	
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	
Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών	
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ « ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ »	
«Ενδοοικογενειακή βία και εμπορία ανθρώπων Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου»	Αθήνα, 30- 31.5.2003

Αποτελεί για μένα ιδιαίτερη τιμή και ευχαρίστηση να συμμετάσχω, ως Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σε αυτή τη συνάντηση για την Ενδοοικογενειακή Βία και την Εμπορία Ανθρώπων, η οποία διοργανώνεται από την Γενική Γραμματεία Ισότητας, στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η βία κατά των γυναικών και των παιδιών είναι ένα ευρύτατα διαδεδομένο φαινόμενο, σε όλες τις κοινωνίες. Η *ενδοοικογενειακή βία* είναι το

πιο αποσιωπημένο έγκλημα στον κόσμο και αφορά άνδρες, γυναίκες και παιδιά ανεξαρτήτως περιβάλλοντος, ηλικίας και κοινωνικής θέσης. Το φαινόμενο αυτό χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, δεδομένης της έκτασης που έχει προσλάβει και της δυσκολίας στον εντοπισμό και την εξάλειψη της βίαιης συμπεριφοράς. Πολλοί άνθρωποι, σε πολλές χώρες, υποτιμούν το πρόβλημα της ενοδοικογενειακής βίας ή ακόμη το θεωρούν ένα προσωπικό πρόβλημα που δε μπορεί να ενταχθεί στη δικαιοδοσία του νομικού μας συστήματος, παρά τα συγκλονιστικά στατιστικά στοιχεία. Σύμφωνα με τη UNICEF, όμως, η συζυγική βία προκαλεί περισσότερους τραυματισμούς και θανάτους γυναικών ηλικίας 45 ως 65 ετών από ότι ο καρκίνος! Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τουλάχιστον 1 στις 5 γυναίκες έχει εμπειρία βίαιης συμπεριφοράς από τους άντρες συντρόφους της, ενώ το 95% όλων των περιστατικών χρήσης βίας εναντίον γυναικών λαμβάνει χώρα στο σπίτι.

Επιπλέον, ο Διεθνής Οργανισμός για τη Μετανάστευση υποστηρίζει ότι, στον 21^ο αιώνα, με την ενίσχυση και των μεταναστευτικών ρευμάτων, η βία κατά των γυναικών και των παιδιών με σκοπό την σεξουαλική τους εκμετάλλευση έχει προσλάβει εκρηκτικές διαστάσεις. Τουλάχιστον 500.000 γυναίκες είναι θύματα μιας νέας μορφής δουλείας, της *εμπορίας ανθρώπων για οικονομική και σεξουαλική εκμετάλλευση*, γνωστής διεθνώς ως *trafficking*. Οι γυναίκες και τα παιδιά πλήττονται περισσότερο από τη σύγχρονη αυτή μορφή δουλείας, που είναι μια άρνηση του δικαιώματος στην ελευθερία και την ασφάλεια, του δικαιώματος στην προστασία από βασανιστήρια, από τη βία, από κάθε είδους κακομεταχείριση ή υποτιμητική συμπεριφορά, του δικαιώματος σε ένα σπίτι και σε οικογένεια, του δικαιώματος στην εκπαίδευση και την απασχόληση, του δικαιώματος στην υγειονομική

περίθαλψη, σε όλα όσα καθιστούν την ανθρώπινη ζωή αξιοπρεπή.

Όπως αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά στη Διακήρυξη της Βιέννης το 1993, τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα και η βία συνιστά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η βία εναντίον των γυναικών συνιστά έγκλημα και παραβίαση της σωματικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής-γενετικής τους ακεραιότητας.

Η βία κατά των γυναικών είναι το αποτέλεσμα της ιστορικά άνισης κατανομής της εξουσίας μεταξύ των φύλων, της καθυπόταξης του ενός από το άλλο, της διαχρονικής υποτίμησης και του αποκλεισμού του θηλυκού γένους των ανθρώπων από τις επιστήμες, τις τέχνες, την εκπαίδευση, τη λογοτεχνία, από την οικονομική, κοινωνική, θρησκευτική και πολιτική εξουσία. Είναι επίσης το αποτέλεσμα της ταύτισης της αρρενωπότητας με τη δύναμη, την επιβολή, τη σκληρότητα, την άρνηση των συναισθημάτων και την αγιοποίηση της χρήσης βίας. Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο συσχετισμός που πραγματοποιείται από σύγχρονες προσεγγίσεις της επιστήμης της ψυχολογίας^[1] μεταξύ του φύλου και της βίαιης συμπεριφοράς. Παρατηρείται, δηλαδή, το παράδοξο ενώ οι γυναίκες είναι εκείνες που ανέκαθεν υφίσταντο εις βάρος τους διακρίσεις και ενώ εξακολουθούν να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, να μην είναι εκείνες που, κινούμενες από αίσθημα αδικίας, αναπτύσσουν βίαιη συμπεριφορά. Στην πραγματικότητα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο, δηλαδή το «ισχυρό» φύλο, παρά το ότι κατέχει την εξουσία σε κάθε πτυχή της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής, είναι περισσότερο βίαιο και θύματά του είναι συνήθως οι «αδύναμες» γυναίκες.

Για να κατανοήσουμε αυτό το παράδοξο θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας πόσο

ασύμμετροι είναι οι ρόλοι με τους οποίους επιφορτίζονται τα αγόρια και τα κορίτσια, από τη γέννησή τους ακόμη, στις σύγχρονες πατριαρχικές μας κοινωνίες. Κατ'αρχήν, θα πρέπει να παρατηρήσουμε πως, ακόμη και η ετυμολογία των σχετικών λέξεων συνδέει το ανδρικό φύλο με τη βία. Έτσι, στα αρχαία και τα νέα Ελληνικά, η λέξη *ανδρεία* (άνδρας) έχει και την έννοια του *θάρρους*, ενώ στα Λατινικά η λέξη *vir* (από την οποία πηγάζουν λέξεις πάμπολλων γλωσσών που σχετίζονται με την ανδρεία, την αρετή και το θάρρος) σημαίνει ταυτόχρονα *άνδρας* και *στρατιώτης*. Σύμφωνα με τους -διαφορετικούς- ρόλους των δύο φύλων, η *τιμή* ενός άνδρα είναι συνυφασμένη με την ικανότητά του να χρησιμοποιήσει τη βία ως μέσο επίλυσης διαφορών (εθνικών, κοινωνικών, οικογενειακών ή προσωπικών), ενώ η *τιμή* της γυναίκας συνδέεται με συγκεκριμένα πρότυπα σεξουαλικής συμπεριφοράς πριν, αλλά και κατά τη διάρκεια, του έγγαμου βίου. Θεωρείται, λοιπόν, φυσιολογικό για τον άνδρα να καταφεύγει στη βία για να αποβάλει από πάνω του το όποιο υποτιθέμενο αίσθημα ντροπής, εξευτελισμού και καταισχύνης, ενώ η συμπεριφορά αυτή δεν είναι αποδεκτή για μια γυναίκα. Η αρρενωπότητα, σύμφωνα με την παραδοσιακή αντίληψη της πατριαρχίας, θεωρείται εξ ορισμού πως περιλαμβάνει την προσδοκία, την προϋπόθεση ακόμη, κάποιου είδους βίαιης συμπεριφοράς υπό ορισμένες συνθήκες: σε περίοδο πολέμου, για την τιμωρία του αντιπάλου ή για να ξεπλυθεί η «ντροπή» που προκύπτει όταν κάποια από τις γυναίκες της οικογένειας συνάψει εξω-συζυγικές σχέσεις.

[2] Είναι γνωστό ότι τα λεγόμενα εγκλήματα «τιμής» είναι ακόμη στην ημερήσια διάταξη σε πολλές χώρες.

Είναι αυτοί οι λόγοι που οδήγησαν πολλές χώρες να προωθήσουν προγράμματα θεραπείας και αλλαγής συμπεριφοράς, για βίαιους άνδρες. Στην Αυστρία, για παράδειγμα,

ψηφίστηκε νομοθεσία σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση βίαιου περιστατικού στην οικογένεια, αυτός που φεύγει από το σπίτι είναι ο βίαιος άνδρας και όχι η γυναίκα-θύμα. Το ενδιαφέρον, δηλαδή, επικεντρώνεται στην πρόληψη των βίαιων πράξεων και όχι μόνο στην υποστήριξη των θυμάτων.

Το 1991 στον Καναδά, μια μικρή ομάδα ευαίσθητων ανδρών αποφάσισε να αναλάβει δράση για να σταματήσει η βία. Σκέφτηκαν λοιπόν να προωθήσουν την «*καμπάνια της λευκής κορδέλας*», σύμφωνα με την οποία όποιος άνδρας ήταν αντίθετος με τη βία κατά των γυναικών θα το δήλωνε φορώντας στο πέτο του ένα λευκό κορδελάκι. Μέσα σε μόλις έξι εβδομάδες εκατό χιλιάδες άνδρες το φορούσαν, ενώ πολλοί συμμετείχαν σε δημόσιες συζητήσεις για την εξάλειψη της βίας. Τελευταία εξέδωσαν και μανιφέστο δέκα σημείων, για το τί μπορούν να κάνουν οι άνδρες για την καταπολέμηση της βίας. Οι οδηγίες, συνοπτικά, είναι οι εξής:

1/ Να ακούς προσεκτικά τις γυναίκες...να μαθαίνεις από τις γυναίκες.

2/ Να ενημερωθείς για το πρόβλημα.

3/ Να μελετήσεις γιατί κάποιοι άνδρες είναι βίαιοι.

4/ Να φοράς το λευκό κορδελάκι από τις 25 Νοεμβρίου και συνεχώς για δύο βδομάδες .

5/ Να απορρίψεις τη σεξιστική γλώσσα και τα ανέκδοτα που υποτιμούν τις γυναίκες

6/ Μάθε να εντοπίζεις και να καταπολεμάς τη σεξουαλική παρενόχληση και τη βία στη δουλειά σου, στο σχολείο και στην οικογένεια.

7/ Να υποστηρίζεις τα προγράμματα των γυναικών.

8/ Να εξετάσεις μήπως η συμπεριφορά σου συμβάλλει στο πρόβλημα

9/ Να προωθείς μακροπρόθεσμες λύσεις- νομοθετικές, αλλαγές νοοτροπίας και συμπεριφοράς

10/ Να αναλάβεις μορφωτικές και εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες.

Σήμερα η καμπάνια έχει επεκταθεί και στην Ευρώπη, αφού, το 1999 με πρωτοβουλία και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ξεκίνησε η **ευρωπαϊκή εκστρατεία για τη μηδενική ανοχή της βίας εναντίον των γυναικών** στην Ευρώπη. Η εκστρατεία, η οποία εντασσόταν στο πλαίσιο που είχε χαραχθεί στο Πεκίνο το 1995, είχε ως στόχο να σπάσει τη σιωπή και να προωθήσει την ευαισθητοποίηση των Ευρωπαίων πολιτών με ιδιαίτερη έμφαση στην ενδοοικογενειακή βία. Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πολλοί κυκλοφορούσαν με ένα λευκό φιογκάκι στο πέτο που σήμαινε «μηδενική ανοχή στη βία». Στην Ελλάδα θα γίνει άραγε κάποια αντίστοιχη εκστρατεία;

Η καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών ανέκαθεν αποτελούσε προτεραιότητα της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Παρά τις τεράστιες προσπάθειες, όμως, που καταβάλλει η Επιτροπή, χρειάζεται να γίνουν πολλά ακόμη. Ιδιαίτερη σημασία έχει αποδοθεί από την Επιτροπή μας στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στην αποδοκιμασία κάθε μορφής βίας και, ιδιαίτερα, της εμπορίας των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Ήδη από το 1986, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει αναπτύξει έντονη δράση για την αντιμετώπιση του φαινομένου, η οποία εκφράζεται μέσα από σειρά αναφορών, εκθέσεων, προτάσεων και αποφάσεων.[\[3\]](#)

Το πρόγραμμα DAPHNE

Ο πιο πρόσφατος σταθμός σε αυτή τη μακροχρόνια προσπάθεια για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών είναι το πρόγραμμα DAPHNE. Το 1996, δύο υποθέσεις παιδοφιλίας ταρακούνησαν την Ευρώπη, καθιστώντας αδήριτη την ανάγκη για ακόμη πιο εντατική δράση ενάντια στα φαινόμενα αυτά, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Μετά από το σκάνδαλο Ντυτρού -την απαγωγή και δολοφονία δύο ανήλικων κοριτσιών στο Βέλγιο- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισαν να προωθήσουν ένα πιο φιλόδοξο σχέδιο για τον αγώνα κατά της βίας. Αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν να γεννηθούν δύο νέα προγράμματα.

Το πρόγραμμα STOP σχεδιάστηκε με στόχο την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και θεωρείται προπομπός του προγράμματος Daphne.

Η πρωτοβουλία Daphne ήταν αποτέλεσμα της καταγραφής, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στον κοινοτικό προϋπολογισμό του 1997 κονδυλίου 3 εκατομμυρίων ECU για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών. Η πρωτοβουλία Daphne (1997-1999) έτυχε ευρύτατης αποδοχής και υποστήριξης.

Σύμφωνα με την αρχική πρόταση της πρωτοβουλίας Daphne, μόνο ΜΚΟ και οργανώσεις εθελοντών μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση. Οι προτάσεις περιορίζονταν σε διάρκεια 12 μηνών, ώστε δεν ήταν δυνατός ο προγραμματισμός δύο ή τριών ετών. Στο διάστημα 1997 και 1999, η πρωτοβουλία Daphne χρηματοδότησε 149 προγράμματα προϋπολογισμού 13 εκατ. ευρώ.

Το πρόγραμμα Daphne (2000–2003) υιοθετήθηκε με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (293/2000/ΕΥ[4]), με συνολικό προϋπολογισμό 20 εκατ. ευρώ για περίοδο μιας τετραετίας. Στόχος της Απόφασης ήταν να προωθήσει ένα πολυετές πρόγραμμα για την υποστήριξη των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) στη δράση τους ενάντια στη βία κατά των γυναικών, των παιδιών και των νέων. Παρόλο που τα κράτη μέλη έχουν την πρωταρχική ευθύνη να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υποστηρίζει τη δράση τους ενθαρρύνοντας τη δημιουργία δικτύων και την ανταλλαγή πληροφοριών και καλών πρακτικών, αλλά και ευαισθητοποιώντας το κοινό για τα αίτια και τις συνέπειες της βίας.

Το πρόγραμμα Daphne εισήγαγε μια σειρά αλλαγών. Για πρώτη φορά χρηματοδοτήθηκαν πολυετή προγράμματα και επετράπησαν αιτήσεις από ευρεία γκάμα οργανισμών, μεταξύ των οποίων ήταν και ΜΚΟ, δημόσιοι οργανισμοί και ιδρύματα. Μια από τις πιο σημαντικές αλλαγές που συντελέστηκαν για την περίοδο 2000–2003 ήταν η διεύρυνση του γεωγραφικού πεδίου που κάλυπτε το πρόγραμμα, κατά τρόπο ώστε οι χώρες της ΕΦΤΑ/ΕΕΑ, οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η Κύπρος, η Μάλτα και η Τουρκία να μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα, παρόλο που ακόμη δε δικαιούνται χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Daphne.

Κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων χρόνων, το Daphne συνάντησε τεράστια ανταπόκριση, η οποία υπερέβαινε κάθε προσμονή. Τα έτη 2000 και 2001, πάνω από 1500 και 1000 αιτήσεις αντίστοιχα υποβλήθηκαν στην Επιτροπή. Αυτή η τεράστια ανταπόκριση κατέδειξε ότι το πρόγραμμα σαφώς ικανοποιεί μια ανάγκη που είχε γίνει βαθύτατα αισθητή στο χώρο των ΜΚΟ.

Το Πρόγραμμα έχει επίσης επηρεάσει θετικά τις σχετικές πολιτικές των κρατών μελών -αφού μια σειρά από πολύ σημαντικούς νέους νόμους για τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών έχουν ενεργοποιηθεί στα ευρωπαϊκά κράτη, -αλλά και τη δράση της διεθνούς κοινότητας- όπου αναγνωρίζεται η σημαντική συνεισφορά του προγράμματος στον αγώνα κατά της βίας.

Τον Απρίλιο του 2002, η Επιτροπή εξέδωσε μια εξαιρετικά σημαντική έκθεση για την εξέλιξη του προγράμματος Daphne,^[5] στην οποία παρουσίασε μια σαφή και λεπτομερή εκτίμηση της πορείας του προγράμματος κατά τα πρώτα δύο χρόνια του. Το Σεπτέμβριο του 2002, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε μια μη-δεσμευτική απόφαση με εισήγηση της Ισπανίδας ευρωβουλευτού κας Anilés Perea,^[6] σχετικά με την έκθεση αυτή. Με δεδομένα τα όσα είχαν επιτευχθεί, το Κοινοβούλιο υποστήριξε τη συνέχιση του προγράμματος μετά το 2003, ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι εμπειρίες των προηγούμενων ετών.

Όμως, σύμφωνα με την απόφαση, ο προϋπολογισμός του προγράμματος ήταν ανεπαρκής, με δεδομένους τους στόχους του και την εκπληκτική ανταπόκριση που είχε. Το Κοινοβούλιο ζήτησε το πρόγραμμα να επεκταθεί και κατά τα επόμενα χρόνια, ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης συμμετοχή των υποψηφίων κρατών και να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, κατά μέσο όρο, μόνο το 13% των προγραμμάτων γίνονταν αποδεκτά, αριθμός που δεν ικανοποιούσε τις εμπλεκόμενες οργανώσεις και οργανισμούς.

Επιπλέον, το Κοινοβούλιο επανέλαβε την άποψή του ότι οι ενέργειες που θα έπρεπε να αναλάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την καταπολέμηση της βίας ως καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων απαιτούσε μια πιο κατάλληλη νομική βάση από αυτή που παρείχε το άρθρο 152 της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

(σχετικά με τη δημόσια υγεία). Κατά συνέπεια, ζήτησε από τα μέλη της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης για το Μέλλον της Ευρώπης να προτείνουν τη συμπερίληψη στη νέα Συνθήκη μιας ισχυρής νομικής βάσης για την καταπολέμηση της βίας.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2003, το Πρόγραμμα Daphne (2000–2003) θα ολοκληρωθεί. Όμως, η ανάγκη για ένα πρόγραμμα που θα καταπολεμά τη βία κατά των παιδιών, των νέων και των γυναικών παραμένει, όπως φαίνεται από την τεράστια απήχηση που είχε το πρόγραμμα Daphne I. Έτσι, πέρα από το αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη συνέχιση του προγράμματος πέρα από το 2003, η Επιτροπή υιοθέτησε στις 4 Φεβρουαρίου 2003 μια νέα πρόταση για μια δεύτερη φάση του προγράμματος, που θα καλύπτει την πενταετία 2004–2008.^[7] Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών εξετάζει αυτήν ακριβώς την πρόταση, εισηγήτρια της οποίας είναι η κα Lissy Gröner. Αναμένεται να υιοθετηθεί η έκθεση σε μια έκτακτη σύνοδο στις 30 Ιουνίου, ώστε η πρώτη ανάγνωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να λάβει χώρα πριν το καλοκαίρι.

Η Έκθεση προτείνει την αύξηση της χρηματοδότησης λόγω ακριβώς του εύρους του ενδιαφέροντος για το πρόγραμμα, αλλά και της εισδοχής νέων χωρών. Η πρόταση της Κομισιόν κάνει λόγο για 40 εκατομμύρια ευρώ καθόλη τη διάρκεια της πενταετίας. Όμως, η σύμφωνη γνώμη όλων των μελών της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών είναι πως το ποσό αυτό εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά χαμηλό, αφού δεν επιτρέπει περισσότερες ΜΚΟ να επωφεληθούν από το πρόγραμμα και να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των νέων κρατών μελών που είναι επιτακτικές.

Στις 19 Μαΐου 2003, η Επιτροπή μου οργάνωσε μια δημόσια συζήτηση με στόχο την ανταλλαγή

απόψεων μεταξύ μελών της και εμπειρογνομόνων για το θέμα της βίας κατά των γυναικών. Έγιναν πολύ ενδιαφέρουσες προτάσεις για τη βελτίωση του προγράμματος, όπως είναι, για παράδειγμα, η δημιουργία ενός help-desk που θα βοηθά τις ΜΚΟ των νέων μελών να αναπτύσσουν τα δικά τους προγράμματα και να επωφελούνται από το κεκτημένο του Daphne, αλλά και η δημιουργία ενός "think-tank" που ως στόχο θα έχει να βοηθήσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιλέγει τις προτάσεις που θα προέρχονται από τα νέα κράτη μέλη, με βάση τα ιδιαίτερα κοινωνικά, πολιτισμικά και πολιτικά χαρακτηριστικά τους.

Βέβαια, παραμένει η ανάγκη για μια καλύτερη από το άρθρο 152 της Συνθήκης νομική βάση για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Η νέα συνταγματική συνθήκη θα πρέπει να εγγυάται πως το «κοινοτικό κεκτημένο» αναφορικά με τα θέματα ισότητας των δύο φύλων διατηρείται πλήρως και ενισχύεται περαιτέρω.

Το πρόγραμμα Daphne II θα συνεχίσει την προσπάθεια για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών και η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών θα αγωνιστεί για να θέσει το πρόβλημα στην κορυφή των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δημιουργία Κέντρου για την Καταπολέμηση της Βίας και της Εμπορίας Γυναικών και Παιδιών – στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για την Μετανάστευση

Η Ελλάδα πλήττεται άμεσα από τη δράση των διεθνώς οργανωμένων εγκληματικών δικτύων γιατί λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί χώρα υποδοχής, αλλά και διαμετακόμισης θυμάτων σωματεμπορίας. Χρειάζεται λοιπόν, πέραν της ισχύουσας ήδη νομοθεσίας, να αναληφθούν πρωτοβουλίες και

να σχεδιασθούν συγκεκριμένα μέτρα καταπολέμησης της σεξουαλικής βίας και της διακίνησης γυναικών και παιδιών. Ένα τέτοιο αποτελεσματικό μέτρο μπορεί να αποτελέσει η σύσταση και λειτουργία ενός Κέντρου, που θα λειτουργεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για την Μετανάστευση, του οποίου η έδρα, σύμφωνα με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, έχει ορισθεί να είναι στην Ελλάδα. Σε πρόσφατο υπόμνημά μου προς τον Υπουργό Δημοσίας Τάξεως κο Μιχ.Χρυσοχοΐδη και τη Γενική Γραμματέα Ισότητας κα Έφη Μπέκου ζήτησα την υποστήριξή τους για τη σύσταση και λειτουργία του Κέντρου αυτού, την ευθύνη του οποίου ασφαλώς θα έχει η Γενική Γραμματεία Ισότητας.

Βασικός σκοπός του Κέντρου θα είναι να ενισχύσει την αντιμετώπιση, στην Ελλάδα και σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, του προβλήματος της βίας εναντίον των γυναικών και των παιδιών, με ιδιαίτερη φροντίδα για τις πλέον ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, όπως είναι τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, οι μονογονεϊκές οικογένειες γυναικών, τα θύματα της αναγκαστικής πορνείας και της εμπορίας (trafficking), οι γυναίκες μετανάστριες.

Το Κέντρο θα στοχεύει στην ενίσχυση των δυνατοτήτων και των δομών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παροχή βοήθειας και προστασίας στις προαναφερθείσες ομάδες, καθώς και για την επεξεργασία και προώθηση ευρωπαϊκών προσεγγίσεων για τη βελτίωση των προγραμμάτων προστασίας και αρωγής στη Διευρυμένη Ευρώπη. Το Κέντρο θα συμβάλει, επομένως και στην ενίσχυση της ενσωμάτωσης των νέων μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κοινοτικές δομές πρόληψης και καταπολέμησης της βίας εναντίον αυτών των ομάδων, καθώς και στην αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού τους.

Το Κέντρο θα στοχεύει επίσης στην ενημέρωση του κοινού για το πρόβλημα της βίας και της εμπορίας ανθρώπων σε διευρυμένο ευρωπαϊκό επίπεδο και στη μεταβολή της επικρατούσας στερεοτυπικής άποψης για τα θύματα της βίας και του trafficking που συχνά τείνει να είναι περισσότερο αρνητική για τα θύματα παρά για τους θύτες. Επιπλέον, θα συμβάλει στην ενίσχυση της ικανότητας των θυμάτων να ενταχθούν στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό πλαίσιο, αντισταθμίζοντας έτσι τις διακρίσεις και ανισότητες στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας, στις κοινωνικές υπηρεσίες, τις υπηρεσίες υγείας κλπ. Το Κέντρο θα προωθήσει επίσης την κοινωνική ένταξη των θυμάτων του trafficking που διαμένουν νόμιμα στις χώρες υποδοχής τους, καθώς και τα προγράμματα οικειοθελούς επιστροφής και επανένταξης στις χώρες προέλευσής τους.

Λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τις πτυχές του φαινομένου που συνδέονται με τα κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και τις διακρίσεις λόγω φύλου, το Κέντρο θα ενδυναμώσει τους δεσμούς και θα δικτυώσει τις διάφορες παράλληλες πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο διαφόρων τομέων πολιτικής όπως της Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, της Ισότητας των Φύλων, της πολιτικής Ανάπτυξης, Υγείας, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων καθώς και της Εξωτερικής Πολιτικής.

Πιστεύω πως λύσεις στο πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας αλλά και της εμπορίας ανθρώπων μπορούν να δοθούν μόνο εφόσον το πρόβλημα της βίας γίνει αντικείμενο επισταμένης μελέτης και έρευνας από εξειδικευμένους φορείς. Ο νομικός μας πολιτισμός έχει, μέχρι σήμερα, αποτύχει στην προσπάθειά του να καταπολεμήσει αυτά τα φαινόμενα, διότι η φιλοσοφία του είναι

εντελώς λανθασμένη. Το ερώτημα που τίθεται από το νομικό μας σύστημα σήμερα, αναφορικά με τη βία, είναι: «Πόσο μεγάλο κακό έκανε η συγκεκριμένη πράξη βίας και πόσο μεγάλη τιμωρία αναλογεί σε αυτόν που τη διέπραξε;». Αυτός ο τρόπος σκέψης είναι πλέον σίγουρο πως δε μπορεί να οδηγήσει πουθενά. Μόνο η διάθεση να εντοπίσουμε τα *αίτια* που προκαλούν τη βία μπορεί να μας βοηθήσει να βρούμε και τρόπους πρόληψής της -η οποία πρέπει να είναι ο στόχος μας- ο περιορισμός στην τιμωρία των ενόχων δεν αρκεί.

Άννα Καραμάνου – Ευρωβουλευτής

www.karamanou.gr

e-mail: info@karamanou.gr

Τηλ. 210 77 75 223

Σημειώσεις

[1] Βλ. σχετικά James Gilligan: "Preventing Violence", Thames & Hudson (London, 2001).

[2] James Gilligan: "Preventing Violence", Thames & Hudson (London, 2001), σελ.56-65.

[3] ΟJ C120 της 16.5.1989, ΟJ C268 της 4.10.1993, ΟJ C32 της 5.2.1996, COM(96)0567, Έκθεση Sörensen της 19 Μαΐου 2000, A5-0127/2000, Έκθεση Klamt της 12 Ιουνίου 2001, COM(2002) 0071.

[4] T5-0398/2002 της 4.9.2002.

[5] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για το πρόγραμμα Daphne (2000-2003), COM(2002)169 της 8.4.2002.

[6] A5-0233/2002 τελικό

[7] COM(2003)54 τελικό της 4.2.20031.